

Zenon Waszczyszyn **12 VII 1935–28 II 2023**

Zenon Waszczyszyn urodził się 12 lipca 1935 r. we Lwowie, zmarł 28 lutego 2023 r. w Krakowie. Został pochowany na Cmentarzu Rakowickim.

Był przedstawicielem Polskiej Szkoły Mechaniki Konstrukcji, wybitnym specjalistą w zakresie mechaniki konstrukcji inżynierskich i metod komputerowych w mechanice. Był członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk. W latach 2007–2010 pełnił funkcję wiceprezesa Oddziału PAN w Krakowie. Był przewodniczącym Sekcji Mechaniki Konstrukcji Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN. Był także członkiem czynnym Polskiej Akademii Umiejętności. W latach 2010–2016 pełnił funkcję wicedyrektora Wydziału III PAU.

Z wykształcenia był inżynierem. W latach 1951–1956 studiował budownictwo lądowe na Politechnice Krakowskiej. Studia podjął jako 16-latek po uzyskaniu zgody ówczesnego Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego. Ostatecznie zajął się mechaniką konstrukcji, stosując zaawansowane metody obliczeniowe, w tym wykorzystujące sztuczne sieci neuronowe. Był w tym prekursorem i wizjonerem, dostrzegając w nowoczesnych metodach obliczeniowych potencjał pozwalający rozwiązywać złożone problemy mechaniki konstrukcji. Rozwijając zastosowania sztucznych sieci neuronowych, zdawał sobie sprawę, że kiedyś staną się one ważną częścią algorytmów sztucznej inteligencji.

Profesor Zenon Waszczyszyn był politechnikiem z wykształcenia, przekonania i sposobu myślenia. W roku 1959 związał się z Instytutem Mechaniki Budowli Politechniki Krakowskiej. W latach 1973–1978, czyli w okresie intensywnego rozwoju metod obliczeniowych w mechanice, pełnił funkcję kierownika Ośrodka Elektronicznych Techniek Obliczeniowych (OETO) na tej uczelni. W roku 1992 zakładał Instytut Metod Komputerowych w Inżynierii Lądowej, a następnie w latach 1997–2005 był jego wieloletnim dyrektorem.

Od 1990 do 1993 roku pełnił funkcję prorektora Politechniki Krakowskiej ds. współpracy z zagranicą i rozwoju kadry naukowej. W latach 2005–2014 był związany z Katedrą Mechaniki Konstrukcji Wydziału Budownictwa, Inżynierii Środowiska i Architektury Politechniki Rzeszowskiej. Jako człowiek aktywny i pomysłowy wychodził naprzeciw potrzebom środowiska naukowego i akademickiego w Polsce.

Odbył liczne staże zagraniczne, m.in. na Uniwersytecie im. Łomonosowa w Moskwie, Politechnice w Mediolanie czy Uniwersytecie Technicznym w Delftach. Współpraca z uczelnią w Delftach przyniosła publikację wartościowego podręcznika *Computational Methods and Plasticity*.

Był wykładowcą w cenionym Międzynarodowym Centrum Naukowym Mechaniki CISM z siedzibą we włoskim Udine. W ramach prowadzonych tam kursów (szkół letnich dla doktorantów i młodych naukowców) wydawał podręczniki publikowane w wydawnictwie Springer. Aktywnie organizował liczne konferencje, sympozja, warsztaty i seminaria, w tym słynne Seminarium Zastosowań Sztucznych Sieci Neuronowych w Inżynierii Lądowej.

Zbudował i rozwinął na Politechnice Krakowskiej wybitną szkołę naukową dziedzinie dotyczącą stateczności konstrukcji. Był znawcą i pasjonatem teorii stateczności, rozwijając zaawansowane metody analizy wyboczenia konstrukcji powłokowych wspomagane metodą elementów skończonych. Z wielkim zaangażowaniem wykładał teorię płyt i powłok, kształcąc kolejne generacje inżynierów budownictwa oraz adeptów mechaniki stosowanej, a następnie mechaniki komputerowej.

Dbał o rozwój młodych naukowców, czego wyrazem było wypromowanie 16 doktorów nauk technicznych, spośród których siedem osób uzyskało samodzielność naukową.

Godne podziwu było jego zainteresowanie nowoczesnymi technikami obliczeniowymi, co zaowocowało rozwijaniem sztucznych sieci neuronowych w służbie inżynierii lądowej. Z entuzjazmem dyskutował z zespołem kolejne rozdziały monografii poświęconych tej nowoczesnej technice obliczeniowej. Interesował się również badaniami z zakresu monitorowania stanu konstrukcji (structural health monitoring), uważając, iż tego rodzaju badania poprawią bezpieczeństwo konstrukcji i korzystających z nich osób.

W karierze naukowej wydał jako autor, współautor lub redaktor siedem monografii, sześć podręczników, ok. 50 rozdziałów i 160 prac naukowych. Był niestrudzonym badaczem i popularyzatorem nauki, przyjacielem młodzieży i braci studenckiej.

Był człowiekiem młodym duchem, aktywnym we wszelkich sprawach wymagających pogłębionej refleksji, szczegółowej analizy i badań naukowych; osobą społecznie zaangażowaną, wrażliwą na potrzeby bliźnich. W latach 1980–1990 był działaczem NSZZ Solidarność. Osobiście wspierał

studentów i towarzyszył im w czasie strajku w obronie suwerenności uczelni w roku 1981. Był przewodniczącym Rady Społecznej Krakowskiej Wspólnoty Akademickiej, przewodniczącym zarządu Fundacji „Politechnika Krakowska Rodakom” i członkiem Rady Fundacji Braci Śniadeckich na Uniwersytecie Jagiellońskim. Dbał o rozwój dobrych relacji Politechniki Krakowskiej z ważnymi ośrodkami naukowymi w Polsce i poza jej granicami. Przynosił Politechnice Krakowskiej dwóch znakomitych doktorów *honoris causa*, prof. Michała Kleibera, dyrektora Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN, ministra nauki i prezesa PAN, i prof. Herberta Manga, prezesa Austriackiej Akademii Nauk.

Działał aktywnie w Radzie Redakcyjnej czasopisma środkowo-europejskiego „CAMES – Computer Assisted Mechanics and Engineering Sciences”. Na gruncie międzynarodowym działał w Société Européenne pour la Formation d’Ingénieurs (SEFI). Został polskim przedstawicielem w Curriculum Development Group i Stability Research Council. Był członkiem International Association for Computational Mechanics. Otrzymał godność doktora *honoris causa* Uniwersytetu Techniczno-Ekonomicznego w Budapeszcie.

Profesor Waszczyszyn był laureatem wielu nagród państwowych i zagranicznych. Został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Był znakomitym uczonym, prawdziwym entuzjastą i pasjonatem badań naukowych. Nade wszystko jednak był wspaniałym nauczycielem, ciepłym i otwartym człowiekiem. Cenił wolność i niezależność akademicką. Walczył o dobrą przyszłość dla środowiska naukowego w Polsce. Będzie żył w sercach i wspomnieniach studentów, doktorantów, licznych współpracowników w kraju i za granicą.

Odejście profesora Zenona Waszczyszyna stanowi dla naszego środowiska niepowetowaną stratę. Odszedł znakomity naukowiec, wspaniały człowiek, wielki wizjoner i niestrudzony społecznik. Będzie nam wszystkim brakowało jego ciepłego uśmiechu, niewyczerpanej energii i niezrównanej naukowej pasji. Środowisko Mechaniki zachowa go na zawsze we wdzięcznej pamięci.

Błażej Skoczeń